

TELEMARKS FORSKING

NOTODDEN

Heike Speitz

**Utvikling av en Europeisk språkperm for
barnetrinnet (6–12 år)
Sluttrappport**

Rapport 01/2009

Telemarksforsking-Notodden

<i>Prosjektnavn:</i>	Utvikling av en Europeisk språkperm for barnetrinnet (6-12 år)
<i>Rapportnummer:</i>	01/2009
<i>ISBN:</i>	978-82-7463-144-1
<i>Oppdragsgiver:</i>	Utdanningsdirektoratet
<i>Kontaktperson:</i>	Solveig Carelius Brustad
<i>Dato:</i>	10. februar 2009
<i>Prosjektleder:</i>	Heike Speitz
<i>Medarbeidere:</i>	Torill Simonsen, Mette-Lise Mikalsen
<i>Prosjektansvarlig:</i>	Petter Kongsgården
<p>TELEMARKSFORSKING-NOTODDEN Senter for pedagogisk forskning og utviklingsarbeid Lærerskoleveien 35, 3679 Notodden</p> <p>Telefon: 35 02 66 99 Faks: 35 02 66 98 E-post: tfn@hit.no Web: www.tfn.no</p> <p>Tiltaksnr.: 966 009 012</p>	

INNHOOLD

1. BAKGRUNN	5
1.1 EUROPARÅDET OG UTVIKLING AV EN EUROPEISK SPRÅKPERM.....	5
1.2 TO NORSKE SPRÅKPERMER FOR GRUNNOPPLÆRINGEN.....	7
1.3 VALIDERING I EUROPARÅDET	7
2. DEN NORSKE SPRÅKPERMEN FOR BARNETRINNET – NOEN KARAKTERISTIKA	8
2.1 UTVIKLING OG PILOTERING	8
2.2 MÅLGRUPPEN.....	8
2.3 SPRÅK I BARNEPERMEN.....	8
2.4 SJEKKLISTENE ELLER KAN-UTSAGN	11
2.5 ANDRE SENTRALE ELEMENTER.....	12
3. LÆRERHÅNDBOKEN	14
4. INNFØRING AV BARNEPERMEN I NORSK GRUNNSKOLE	15
5. REFERANSER	17
6. VEDLEGG – OVERSIKT OVER SPRÅK I BARNEPERMEN	18

SAMMENDRAG

Den norske versjonen av en Europeisk språkperm for barnetrinnet (6-12 år) er den tredje språkpermen som har blitt utviklet i Norge etter oppdrag fra Utdanningsdirektoratet. De to andre språkpermene er Språkpermen for voksne innvandrere og Språkpermen 13-18 (for ungdomstrinnet og videregående opplæring).

Per desember 2008 er begge Språkpermene for grunnsopplæringen validert i Europarådet og Språkpermen 13-18 har fått tildelt nr. 97.2008. Språkpermen for barnetrinnet fikk en mindre anmerkning av valideringskomiteen som vil være lett å rette opp slik at permen kan være endelig godkjent i løpet av våren 2009.

Dette notatet omhandler utviklingsarbeidet med Språkpermen for barnetrinnet (herfra kort omtalt som "Barnepermen") og er en oppfølging av delrapporten fra 2006¹. Samtidig med delrapporten var utviklingsarbeidet på Telemarksforsking-Notodden så godt som avsluttet og utkast til Barnepermen ble levert til Utdanningsdirektoratet. Etter dette har hovedfokus ligget på utvikling av design og tilpasning til retningslinjene fra Europarådet for utforming av Europeiske språkpermer og søknad om godkjenning, i samarbeid med Magnolia Design og Utdanningsdirektoratet.

I løpet av skoleåret 2007-2008 har nettsidene for de norske språkpermene – <http://www.fremmedspraksenteret.no> – blitt videreutviklet og inneholder nå begge permene for grunnsopplæring, inkludert lærerveiledningene og nyttige lenker.

¹ Speitz H., Simonsen T. (2006)

1. Bakgrunn

1.1 Europarådet og utvikling av en Europeisk språkperm

Europarådet ble grunnlagt i 1949, med mål om å forsvare menneskerettighetene og parlamentarisk demokrati i sine medlemsland og fremme bevissthet rundt en felles europeisk identitet basert på felles verdier og gjensidig respekt.

Språkpolitikken i Europarådet er både rettet mot anerkjennelse av språklig mangfold i medlemslandene og gjensidig forståelse gjennom læring av språk, historie og kultur i andre land. Språklæring bidrar grunnleggende til utdanning for demokratideltakelse ("democratic citizenship"), fremmer kulturell og språklig mangfold og bidrar til mobilitet for den enkelte. Europarådets Language Policy Division i Strasbourg og Det europeiske språksenteret i Graz (ECML) er institusjonene som arbeider med implementeringen av disse erklærte mål.

De første europeiske språkpermene ble utviklet gjennom et pilotprosjekt i Europarådet 1998-2000, i forkant av Det europeiske språkåret 2001. Blant de første landene som deltok var Finland, Irland, Sveits, Østerrike og Nederland.

I løpet av denne pilotfasen kom man frem til noen prinsipper som skulle deles av alle Språkpermer, deriblant en tredeling i elementene Språkpass, Språkbiografi og Språkmappe (Dossier), inkludering av egenvurderingsskjemaet (*self-assessment grid*) fra Rammeverket som referanse, og *kan*-utsagn (eller sjekklister) på nivåene A1-C2 i fem ferdigheter (lytting, lesing, muntlig produksjon, muntlig samhandling og skriving).

Disse felles elementene hadde som hensikt å gjøre Språkpermer i alle land sammenlignbare og dermed gi muligheten til eieren av en Språkperm å dokumentere sine språkkunnskaper innenfor et felles, internasjonalt rammeverk.

Det felles europeiske rammeverket for språk (*Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*) ble publisert av Europarådet i Det europeiske språkåret 2001 og har hatt betydelig påvirkning på språkpolitikken i Europarådets medlemsland. En oversikt gir for eksempel Martyniuk, W. og Noijons, J. (2007).²

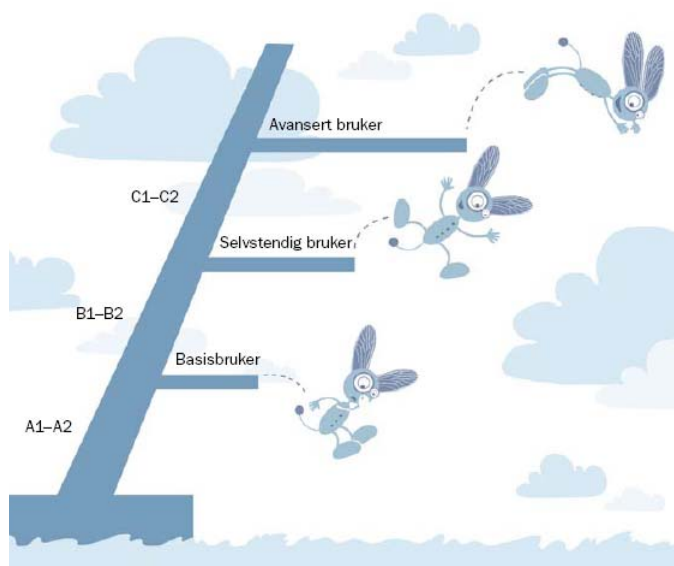
Rammeverket beskriver kommunikative språkferdigheter på seks nivåer (A1-C2) og innenfor fem ferdigheter – lytting, lesing, muntlig samhandling, muntlig produksjon og skriftlig produksjon. I den såkalte globale skalaen (Global Scale) beskrives en språklig utvikling fra *basisbruker* til *avansert bruker*.

Selv om utviklingen av Rammeverket og Den europeiske språkpermen har vært et prosjekt i Europarådet, skal det også nevnes at EU har adaptert nivåene i Rammeverket i sin *Europass* ordning, som brukes over hele Europa i sammenheng med elev- og lærlingsutveksling, praksisopphold i utlandet, EU-prosjekter, jobbsøkna-

² I tillegg er en rekke internasjonale språktester, for eksempel DELF (Diplôme d'études en langue française) og DALF (Diplôme approfondi de langue française) eller ZD (Zertifikat Deutsch) og ZMP (Zentrale Mittelstufenprüfung) basert på nivåene i Rammeverket. Dette er av interesse for elever som ønsker å søke opptak til studier i utlandet.

der (CV) m.m. *Europass* språkpasset er basert på Språkpasset i Den europeiske språkpermen³.

Det er viktig å understreke at Den europeiske språkpermen, i motsetning til EUs *Europass*, har **to** funksjoner: en pedagogisk funksjon, nemlig det å tydeliggjøre språklæringsprosessen og bidra til elevautonomi, og en dokumentasjonsfunksjon. Språkpermen er elevens eiendom og det er eleven selv som gjennom planlegging, egenrevisning, språk- og kulturmøter tydeliggjør sin utvikling som språkinnlærer.

I den norske Barnepermen illustreres progresjonen ved hjelp av et stupebrett.

Min språkprofil
My language profile
MI perflil lngüístlco

Språk: _____

	Nivå: A1	Nivå: A2	Nivå: B1
Lytte	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Lese	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Muntlig samhandling	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Muntlig produksjon	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Skrive	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

En hver Språkperm skal også inneholde eierens *språkprofil*, en fremstilling av språkkunnskapene til en gitt tid. Denne profilen er tenkt oppgradert med jevne mellomrom.

Språkmappen, Språkpermens siste del, inneholder eksempler på elevens språklige produksjon og gir dermed en dokumentasjon av elevens nivå i forskjellige språk.

³ Informasjon om Europass på nettsiden: <http://siu.no/no/Programoversikt/EU-program/Europass>

1.2 To norske språkpermer for grunnopplæringen

Arbeidet med en Europeisk språkperm for barnetrinnet begynte i januar 2006. Utviklingen fram til november 2006 er kort beskrevet i en egen statusrapport⁴. Barnepermen ble levert til Utdanningsdirektoratet i juni 2007, til videre arbeid med design og layout.

Den første Språkpermen, for elever på ungdomstrinnet og i videregående opplæring var blitt utviklet mellom 2003 og 2006. Initiativet til utviklingen ble tatt i daværende Læringscenteret (nå Utdanningsdirektoratet). Denne Språkpermen (13-18) er nå offisielt validert i Europarådet og har fått valideringsnummeret 97.2008.

1.3 Validering i Europarådet

Våren 2008 ble også den norske Barnepermen sendt til validering i Europarådet. Prosedyren er ikke obligatorisk, men mange land velger denne offisielle godkjenningen, bl.a. fordi dette, ved siden av å gi status til produktet, innebærer at Språkpermen blir et offisielt dokument og anerkjennes blant de 47 medlemslandene i Europarådet. Per november 2008 var 97 språkpermer, inkludert den norske permen for elever 13-18 år, validert.

Når en språkperm er validert, legges lenken til permen og den nasjonale nettsiden ut på Europarådets nettside: <http://www.coe.int/portfolio>.

Det er gjort noen siste endringer i den norske Barnepermen per desember 2008, og Utdanningsdirektoratet kommer til å sende denne Språkpermen til endelig validering i begynnelsen av 2009.

⁴ Speitz H., Simonsen T. (2006)

2. Den norske Språkpermen for barnetrinnet – noen karakteristika

2.1 Utvikling og pilotering

I den norske Barnepermen er det lagt stor vekt på at alle elementer i permen skal være forståelige og lett tilgjengelige for elever på barnetrinnet. Sidene i permen har blitt utviklet i samarbeid med elever og lærere på fire barneskoler i Norge. Noen av disse er 1-10 skoler, og prosjektet fikk dermed nyttige innspill også med tanke på brukervennlighet og overgangsspørsmål når det gjelder elever på vei til ungdomstrinnet og på ungdomstrinnet.

2.2 Målgruppen

Målgruppen for Barnepermen er elever fra 6 til 12 år, dvs. elever på barnetrinnet i norsk grunnopplæring.

Denne gruppen elever er språklig og kulturelt sammensatt. Selv om de fleste elevene har norsk som morsmål, er det i utvikling av Barnepermen også tatt hensyn til flerspråklige elever og til elever med andre morsmål, som lærer norsk som andrespråk. Målet med en språkperm er dokumentasjon av elevenes språk i og utenfor skolen. Den bør derfor gi en større bredde enn de språkene som tilbys i opplæringen.

I tilknytning til Strategiplanen “Likeverdig opplæring i praksis” og Soria Moria-erklæringen, gjennomføres nå prosjektet “Morsmål som andrespråk” i Trondheim. Prosjektet er initiert av NAFO (Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring) for å prøve ut en helhet rundt et tilbud om morsmål som andrespråk. Det ligger i begrepet at dette er elever som har et annet morsmål enn norsk, men som kan norsk så godt at de har godt utbytte av opplæring på norsk og dermed ikke har rett til tilpasning etter § 2-8 i opplæringsloven. Prosjektet drives med fire språk: vietnamesisk, bosnisk-kroatisk-serbisk, farsi og russisk.

Prosjektet “Morsmål som andrespråk” skal gi svar på hvordan slik opplæring kan organiseres og hva slags læreplan det er hensiktsmessig å bruke. Man ønsker også å prøve ut hvilket kompetansenivå disse elevene kan nå opp til. Skoler fra dette prosjektet er invitert til å delta i ”kjernegruppa” som skal være med på å implementere Språkpermen 6-12 år.

Det har vært interessant å registrere at vi i løpet av utviklingen av Barnepermen også har fått positive tilbakemeldinger fra lærere som underviser i norsk for voksne innvandrere. Denne brukergruppen har til dels begrensede lese- og skriveferdigheter og kan derfor ha stort utbytte av arkene i Barnepermen som baserer seg på lite tekst og mange illustrasjoner.

2.3 Språk i Barnepermen

Elever i den offentlige norske skolen begynner engelskundervisningen mellom 1. og 3. trinn⁵. Derfor brukes det i Barnepermen konsekvent engelsk i tillegg til norsk (bokmål eller nynorsk) på alle arkene.

⁵ Andre enn statlige skoler, for eksempel internasjonale skoler, bruker flere språk allerede på barnetrinnet.

Et stigende antall skoler i Norge tilbyr flere språk enn engelsk allerede før ungdomstrinnet. Fra 2005–2007 gjennomførte Utdanningsdirektoratet et prosjekt ”Forsøk med tidlig start av 2. fremmedspråk”, som ble evaluert av Telemarksforsking-Notodden⁶. I St.meld. nr. 23 (2007-2008)⁷ står:

Departementet vil

- videreføre utprøving av tidlig start med andre fremmedspråk og utvide utprøvingen til å omfatte andre fremmedspråk enn engelsk fra første årstrinn. Utprøving evalueres og det utarbeides informasjon til skolene med bl.a. forslag til modeller for gjennomføring;

I tråd med denne utviklingen og dette fremtidsperspektivet er det lagt inn en tom linje under hvert utsagn i Barnepermen. Her kan elevene sette inn andre språk enn norsk og engelsk.

I Språkpermen skal elevene kunne presentere *sine språk*, dvs. språk de bruker og lærer både i og utenfor skolen. Norge har et stort antall elever som vokser opp med flere språk i sitt dagligliv. Det kan være elever som har flyttet til Norge og som lærer norsk som andrespråk, elever som er flerspråklige på grunn av lengre utenlandsopphold, elever som vokser opp med flerkulturell familiebakgrunn eller annet. I Grunnskolens informasjonssystem (GSI) er det registrert over 40 000 elever som får særskilt norskopplæring. Dette er bare en liten del av elevmassen som kan betegnes som flerspråklig, siden tallet ikke omfatter elevene som er så vel-fungerende i norsk at de ikke har rett til morsmåls- og/eller tospråklig opplæring.

I Barnepermen er ord og uttrykk, i tillegg til norsk og engelsk, oversatt til en rekke forskjellige språk. Av plasshensyn er det valgt ut ett språk per overskrift. Slik møter elevene mange forskjellige språk og alfabeter, de kan gjette seg til hvilke språk det er på de enkelte arkene, og noen elever vil kjenne igjen et språk de kjenner og som ellers ikke er synlig i skolen. Denne integreringen av minoritetsspråkene ble spesielt positivt bemerket av Valideringskomiteen for Europeiske språkpermer i Europarådet: permen inneholder ord og uttrykk fra til sammen 70 forskjellige språk⁸

Den norske Barnepermen gir elevene mulighet til å vise fram *sine* språk på en positiv måte i et verktøy for språklæring i skolen. Permen kan brukes i opplæring i fellesfaget engelsk, i innføringen av flere språk på barnetrinnet (mest utbredt per i dag: fransk, spansk, tysk), i faget norsk som andrespråk og i morsmåloplæringen. Elevens Språkperm vil speile igjen de individuelle språkkunnskapene som den enkelte innehar og utviklingen som skjer over tid.

Den norske Barnepermen tar med andre ord **flerspråklighet** på alvor, et sentralt begrep i Europarådets arbeid med språk og kultur. Begrepet flerspråklighet skriver seg inn i Rammeverkets kommunikative tilnærming til språklæring: Man lærer språket først og fremst for å kunne kommunisere effektivt med mennesker med andre morsmål. Dette utelukker selvsagt ikke at språkbrukere setter seg individuelle mål av en annen karakter, for eksempel å kunne snakke som en innfødt eller å mestre språkets grammatikkregler.

⁶ H. Speitz, T. Simonsen og Å. Streitlien (2007)

⁷ St.meld. nr. 23 (2007-2008) *Språk bygger broer*, s. 66.

⁸ En oversikt over språkene følger som vedlegg til dette notatet.

Flerspråklighet (*plurilingualism*) defineres på en av de første sidene i Rammeverket. Det skilles mellom *multilingualism* og *plurilingualism* på følgende måte⁹:

Mangespråklighet (*Multilingualism*)

- Det å beherske flere språk
- Det at det finnes flere språk i et gitt samfunn

Flerspråklighet (*Plurilingualism*)

- Hos en flerspråklig person blir ikke språkene han eller hun møter sortert i isolerte mentale inndelinger. Tvert imot har språkbrukeren bygget opp en helhetlig kommunikativ kompetanse, karakterisert av samspill og gjensidig påvirkning mellom alle typer kunnskap om og erfaringer med språk.
- Det overordnede målet er ikke lenger bare å oppnå full mestring av et eller to, eller til og med tre språk, der hvert språk er et isolert system, med den fullkomne ”native speaker” som ideal. I stedet fokuseres det på et rikt og sammensatt språklig repertoar, der alle typer og grader av språkferdigheter har en plass.
- Flerspråklighet innebærer for eksempel at man i en samtale kan veksle mellom forskjellige språk og dialekter, og dermed maksimalt utnytte begge samtalepartnerens sterke sider.

⁹Utdrag fra Det europeiske rammeverket for språk, s. 4–5 (vår oversettelse; sidetallet henviser til den engelske utgaven).

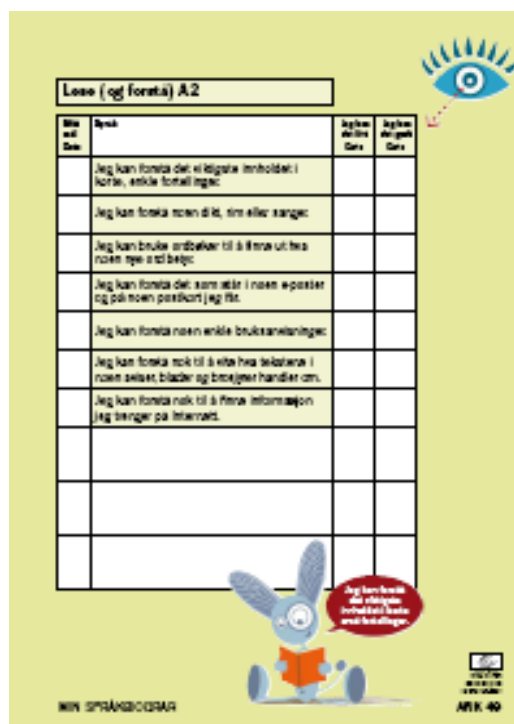
2.4 Sjekklistene eller *kan*-utsagn

Sjekklistene eller *kan*-utsagn er et sentralt element i Språkbiografi-delen av Språkpermen. Her bekrefter elevene hva de allerede kan, og de kan sette seg nye

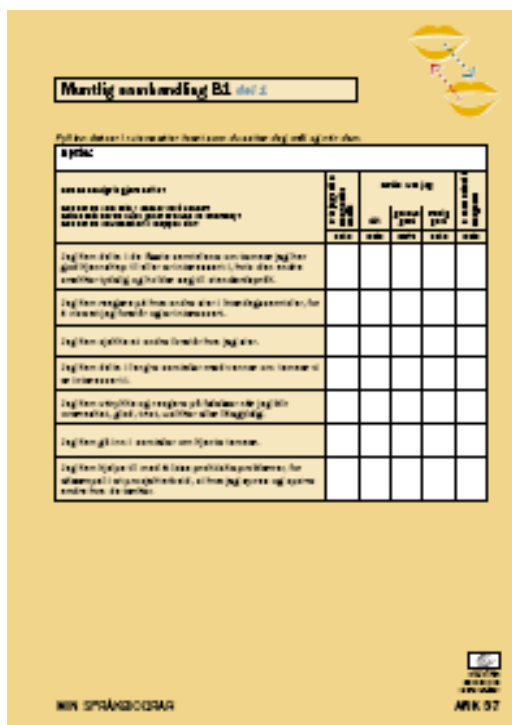
mål i sin språklæring. Som navnet sier, er *kan*-utsagn ofte organisert i form av lister ("sjekklistene"), spesielt for voksne brukere.

I en Språkperm som er rettet mot de yngste elevene, blir bilder / tegninger like viktig som tekst. I tillegg til en form som gjør innholdet lett tilgjengelig for denne aldersgruppen, må språket (ordvalg og syntaks) være lett forståelig.

Sjekklistene på nivå A1 har derfor snakkebobler som elevene kan fargelegge eller merke på andre måter når de mener at de kan gjøre det som er beskrevet i boblen. Det finnes også åpne snakkebobler hvor elevene selv kan fylle inn hva de kan gjøre på målspråket.

Sjekklistene på nivå A2 ("Bedre og bedre") er laget for de litt eldre elevene på barnetrinnet og skal danne en overgang til den noe mer 'voksne' formen av sjekklistene på de høyere nivåene.

“På vei mot ungdomstrinnet” (nivå B1) består av *kan*-utsagn på nivå B1 som er identiske med de som brukes i Språkpermen 13–18 år.

Denne delen er ment å gi en glidende overgang til ungdomstrinnet og vil være nødvendig for de elevene som har kommet lengst i sine språk på barnetrinnet.

2.5 Andre sentrale elementer

Den norske Barnepermen følger prinsippene i Den europeiske språkpermen, samtidig som noen elementer er mer vektlagt enn i språkpermer fra andre land.

Interkulturell kompetanse – Andre land og folk

Arkene om interkulturell kompetanse er kalt ”Andre land og folk”. Disse sidene er et forsøk på å være med å skape en forbindelse mellom de *språkene* elevene lærer, de *stedene* språkene snakkes og de *menneskene* som snakker dem.

Arbeidet med disse sidene bør ha som mål å øke bevisstheten om andre land og folk, stimulere elevenes nysgjerrighet, skape forståelse for andre kulturer og skikker, se ting fra et annet perspektiv og, ikke minst, vise hvilken rolle språket spiller i kontakt med mennesker fra andre land. Eksempler fra innholdet er:

- Hva jeg vet om folk i andre land
- Jeg har lagt merke til dette i andre land
- Måter å hilse på
- Skikker i andre land
- Matretter fra andre land, m.fl.

I piloteringen av Barnepermen fikk disse sidene spesielt positive kommentarer av lærerne. Sidene kan lett direkte overføres til praksis i språkundervisningen og fremmer refleksjon rundt mange språk og kulturer, inkludert elevenes egne (ett eller flere).

Måter å hilse på
Ways of greeting people
Cesty k veřkřm řud'om

Jeg vet at...
I know that...
Man bilřem ki...

Gnikke nese
mot nese

Håndtrykk

Dulte i magen

MIN SPRÅKBIOGRAFI

UTVALGT FFR
GULLKARNEN
EUROPAARBEIDET
ARK 16

Mat fra andre land
Food from other countries
Biebmo ietřa řijkajs

Janřam!

Miam-miam!

Yum-yum!

Land Country Iřuhugu		Retř Dish řeřig'ř	
-----------------------------------	--	--------------------------------	--

Oppskrift
Recipe
Recept

Illustrasjon
Illustration
Il-lustraci'ř

Flere av sidene i biografidelen av Barnepermen har også blitt veldig positivt mot-tatt av lærere i ungdomsskolen og lærere som underviser i norsk og samfunns-kunnskap for voksne innvandrere. Dette kan tyde på at de dekker et behov som er undervurdert i andre læremidler.

Mine språkkilder

Arkene om elevenes språkkilder er viktig i bevisstgjøring rundt språklæringen. Elevene møter flere språk hver dag, enten gjennom personer, media (musikk, in-ternett) eller på annen måte.

Ord og uttrykk fra andre språk
Words and expressions from other languages
Citās valodās lietoti vārdi un izteicieni

Hver dag kan du se og høre ord og uttrykk fra andre språk.

På Internett På TV På klær

På radio På plakater På matvarer

Ča va ?

Oh lā lā !

Cool!

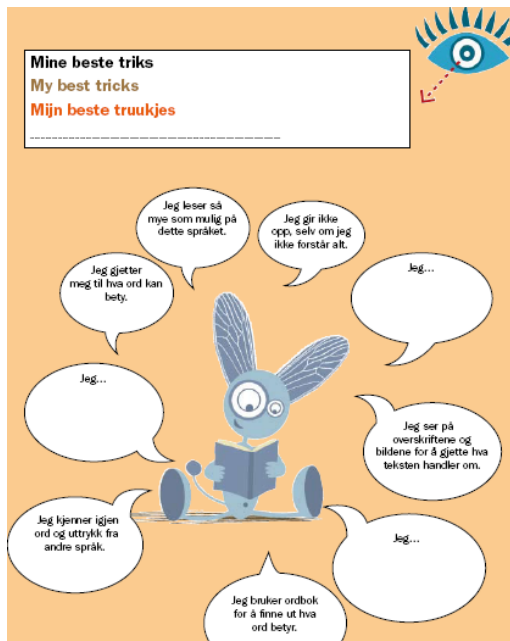
Språklæring skjer ikke bare i undervisningen, svært mange elever har med seg en betydelig språklig bevissthet hjemmefra, enten gjennom utenlandsreiser, kultu-relt sammensatt familiebakgrunn eller venner fra andre land. Sett i europeisk sammenheng er norske (og skandinaviske) elever spesielt mye påvirket av engelsk, og en studie gjennomført av Ibsen i 2004 går så langt som å hevde at de elevene som har best resultater i engelsk på videregående nivå, har tilegnet seg denne kompetansen ikke gjennom formell opp-læring, men gjennom kontakt med engelsk utenom skolen¹⁰.

Arkene om *Mine språkkilder* bidrar til å

¹⁰ Ibsen (2004)

åpne klasserommet og bygge broer mellom elevenes hverdag og språkopplæringen.

Min språklæring

Denne delen av Barnepermen kan ses i direkte forbindelse med språklæring og prinsippet om elevautonomi. Elevene skal fra et tidlig tidspunkt lære å bli selvstendige som språkelever og bli kjent med læringsstrategier og arbeidsmåter som de liker og som passer til deres egen læring.

3. Lærerhåndboken

Det er utviklet en egen håndbok for lærere i barneskolen til bruk av Språkpermen 6-12 år.

Håndboken legger tydelig vekt på praktisk bruk av arkene i permen og er organisert med bilder av arkene med tilhørende tekst.

Lærerhåndboken er lagt ut på Språkpermenettsiden til gratis nedlasting.

4. Innføring av Barnepermen i norsk grunnskole

Språkpermen og Kunnskapsløftet

Språkpermen anbefales i Norge som et verktøy i språkundervisningen: “Språkpermen kan kort og godt være til god hjelp og inspirasjon i undervisningen etter Kunnskapsløftets læreplaner” (fra informasjonsbrosjyren utgitt av Fremmedspråksenteret og Utdanningsdirektoratet).

Elementer i Språkpermen som går hånd i hånd med læreplanene i K06 er mange – møtet med språkene i og utenfor opplæringen, flerspråklighet, de fem ferdighetene (lytting, lesing, muntlig produksjon, muntlig samhandling og skriving), utvikling av bevissthet rundt strategier for språklæring, hovedområdene språklæring, kommunikasjon, språk og kultur, fokus på elevens vurdering av egen språkbruk – for å nevne bare noen. Et eksempel er følgende utdrag fra formål til faget engelsk:

Når vi er bevisst hvilke strategier som brukes for å lære fremmedspråk, og hvilke strategier som hjelper oss til å forstå og å bli forstått, blir tilegnelsen av kunnskaper og ferdigheter enklere og mer meningsfylt. Det er også viktig å sette egne mål for læringen, finne ut hvordan disse kan nås og vurdere egen språkbruk. Å lære engelsk kan også gi oss bedre innsikt i vårt morsmål og i andre språk vi kjenner til og derfor bli en viktig del av vår personlige utvikling og et betydelig bidrag til tverrspråklighet.

I formål til faget fremmedspråk blir sammenhengen enda tydeligere:

Læring av et nytt fremmedspråk bygger på erfaringer fra tidligere språklæring både i og utenfor skolen. Når vi er bevisst hvilke strategier som brukes for å lære fremmedspråk, og hvilke strategier som hjelper oss til å forstå og å bli forstått, blir tilegnelsen av kunnskaper og ferdigheter enklere og mer meningsfylt. Det er også viktig å sette seg mål for læringen, finne ut hvordan disse kan nås og vurdere egen språkbruk. Det å utvikle evnen til å lære et fremmedspråk kan føre til bedre innsikt også i morsmålet og blir derfor en viktig del av den enkeltes personlige utvikling. Kompetanse i fremmedspråk skal fremme motivasjon for læring og innsikt i flere språk og kulturer, bidra til flerspråklighet og gi et viktig grunnlag for livslang læring.

Det europeiske rammeverket for språk nevnes eksplisitt i informasjon om nasjonale prøver i lesing på engelsk¹¹:

Kompetansemålene i læreplanen kan også relateres til Det europeiske rammeverket, som brukes for å beskrive språkferdigheter, og som er grunnlaget for Utdanningsdirektoratets språkpermer (www.fremmedspraksenteret.no).

Disse sammenhengene er viktige som bakgrunn for innføringen av Språkpermene i Norge. Språkpermene må kunne presenteres for brukerne (lærere, elever og foreldre) som et nyttig verktøy i arbeidet med språkopplæring etter Kunnskapsløftets læreplaner og andre forskrifter, for eksempel forskrifter om vurdering.

¹¹ http://www.utdanningsdirektoratet.no/upload/Nasjonale_prover/Info_engelsk_5_trinn_3008.pdf

Nasjonalt innføringsprosjekt 2008-2010

Høsten 2008 ble det satt i gang et nasjonalt toårig innføringsprosjekt for Barnepermen, samtidig som innføringsprosjektet for Språkpermen 13-18 år ble avsluttet i desember.

Fra slutten av 2008 ble det administrative ansvaret for Språkpermene i grunnopplæringen i Norge overført fra Utdanningsdirektoratet til Nasjonalt senter for fremmedspråk i opplæringen (www.fremmedspraksenteret.no). Fremmedspraksenteret er dermed oppdragsgiver for innføringsprosjektet, og Mette-Lise Mikalsen ved Telemarksforskning-Notodden er prosjektleder.

Prosjektet omfatter blant annet 13 skoler ("kjernegruppe") over hele landet. Disse skolene vil bli oppført med kontaktpersoner på Fremmedspraksenterets nettside, og kan kontaktes for informasjon og erfaringsdeling. Denne kjernegruppen skal dele erfaringer og ha samlinger i regi av prosjektleder. For å være med i prosjektet, må skolene binde seg til visse kriterier:

Deltagerne skal:

- bruke permen aktivt i undervisningen
- informere og "kurse" andre språklærere ved egen skole
- dele og utveksle undervisningsopplegg og Språkpermarbeid med de andre prosjektskolene
- lage undervisningsopplegg for publisering på FS nettsider
- levere elevarbeid/logg og rapportere om sin erfaring med Språkpermen til prosjektleder
- være villig til å stå oppført med kontaktinformasjon (som medlem av kjernegruppen) på Fremmedspraksenterets språkperm-nettside.

Prosjektskolene skal:

- integrere hele skolen i prosjektet og i videre arbeid med permen ("Språkpermskole")
- befest seg en samarbeidsskole (evt. gjøre skolebesøk hos hverandre)
- være tilgjengelig som "visningskole" for Språkpermen, eventuelt kurse andre skoler i bruken av den.

Til oppstart av innføringsprosjektet er det også laget en brosjyre om begge Språkpermene, som er tilgjengelig gratis gjennom prosjektet og fra Fremmedspraksenteret.

Felles nasjonal konferanse for begge Språkpermene 6.-7. november 2008

Starten av innføringsprosjektet for Barnepermen overlappet i ca. fem måneder med innføring av Språkpermen 13-18, som ble avsluttet i desember 2008. Dette var det rette tidspunktet for en felles konferanse om Språkpermene, der både erfaringer fra det første prosjektet og presentasjon av prosjektet for Barnepermen sto i sentrum. Konferansen, som ble gjennomført i november 2008 og samlet ca. 300 deltakere i Oslo, fikk svært positive tilbakemeldinger.

Programmet og presentasjoner fra konferansen er lagt ut på Språkpermnettsiden: www.fremmedspraksenteret.no/elp.

5. REFERANSER

- Council of Europe (2001) *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*.
- Council of Europe: nettside for Den europeiske språkpermen <http://www.coe.int/portfolio> (per 29.12.08)
- Ibsen, E. (2004) *Engelsk i Europa – 2002*. Acta Didactica 2/2004. Universitetet i Oslo.
- Little, D. m.fl. (2007) *Preparing teachers to use the European Language Portfolio*. European Centre for Modern Languages / Council of Europe.
- Martyniuk, W. og Noijons, J. (2007) *Executive summary of results of a survey on “The use of the CEFR at national level in the Council of Europe Member States”*. Language Policy Division, Council of Europe.
- Speitz, H. og Simonsen, T. (2006) *Utvikling av en europeisk språkperm for barnetrinnet. Statusrapport november 2006*. Rapport til Utdanningsdirektoratet, upublisert.
- Speitz, H., Simonsen, T. og Streitlien, Å. (2007) *Evaluering av prosjektet “Forsøk med tidlig start av 2. fremmedspråk”. Sluttrapport*. Telemarksforskning-Notodden, rapport 03/2007.
- St.meld. nr. 23 (2007-2008) Språk bygger broer. Kunnskapsdepartementet.

6. Vedlegg – Oversikt over språk i Barnepermen

SPRÅK	SETNING	ARK
Fransk	Europarådet	1
Armensk	I språkpermen din kan du ...	2
Slovensk	Innhold	3
Arabisk	Bilde	4
Georgisk	Min fødselsdag	4
Bosnisk, (kroatisk?), serbisk	Jeg snakker	4
Tegnspråk	Jeg heter	4
Urdu	Jeg bor i/på	4
Vietnamesisk	Jeg og språkene mine	4
Dansk	Språk jeg kan lite grann av	5
Dari (Afganistan)	Mine språk	6
Filippinsk	Jeg kan snakke med noen på ...	6
Sørsamisk	Jeg kan forstå når noen snakker ...	6
Hindi	Jeg kan skrive på ...	7
Kantonesisk	Jeg kan lese på ...	7
Thai	Mine språk og kontakter	8
Svensk	Bedre og bedre!	9
Spansk	Min språkprofil	10
Tysk	Min språkbiografi	12
Gresk	Andre land og folk	13
Tyrkisk	Hva jeg vet om folk i andre land	14
Maori	Land	14
Luxemburgsk	Illustrasjon	14
Tigrinia (Eritrea)	Land	15
Hebraisk	Jeg har lagt merke til dette i andre land	15
Malayisk	Illustrasjon	15
Slovakisk	Måter å hilse på	16
Azerbadjansk	Jeg vet at	16
Amharisk (Etiopia)	Illustrasjon	17
Kroatisk	Kilde	17

SPRÅK	SETNING	ARK
Berbersk	Land	17
Bangla	Skikker i andre land	17
Albansk	Mat fra andre land	18
Oromo	Land	18
Litauisk	Rett	18
Bulgarsk	Hvordan det smakte	18
Kirundi (burundi)	Land	19
Tsjekkisk (=slovakisk)	Oppskrift	19
Katalansk	Illustrasjon	19
Lulesamisk	Mat fra andre land	19
Burmesisk	Rett	19
Ungarsk	Interkulturell oppslagstavle	20
Ukrainsk	Dette vil jeg lære mer om	21
Fransk	Mine språkkilder	22
Latvisk	Ord og uttrykk fra andre språk	23
Estisk	Jeg kjenner noen som ...	24
Koreansk	... bor i/på	24
Fransk	... kommer fra	24
Makedonsk	... snakker ...	24
Romansh	... heter	24
Japansk	Mine beste språkkilder	25
Italiensk	Personer jeg snakker eller skriver med	26
Tysk	Sanger jeg har sunget med i	27
Islandsk	Gode nettstedet på andre språk	28
Kinesisk	Bøker, blader, tegneserier og aviser	29
Kurdisk	Filmer på andre språk	30
Tamil	Mine favorittspill	31
Finsk	Min språklæring	32
Portugisisk	Dette liker jeg å gjøre for å lære meg språk	33
Nordsamisk	Jeg lærer nye ord og uttrykk best når jeg ...	34
Kvensk	Mine beste triks	35
Nederlandsk	Mine beste triks	36
Spansk	Mine beste triks	37

SPRÅK	SETNING	ARK
Pashto (Afganistan, Pakistan)	Mine beste triks	38
Persisk	Mine beste triks	39
Rumensk	Hva vil jeg bli bedre i?	40
Russisk	Hva kan jeg gjøre for å bli bedre?	40
Serbisk = Bosnisk = Kroatisk	Hvorfor?	40
Maltesisk	Resultat	40
Tsjetsjensk	Mitt mål – nr.	40
Panjabi	Alt dette kan jeg	41
Polsk	Bedre og bedre!	47
Irsk	På vei mot ungdomstrinnet!	53
Somalisk	Hvem jeg vil vise Språkmappen min til	62
Svensk	Hva jeg vil legge inn i Språkmappen min	63
Swahilli	Innholdet i Språkmappen min	64
Fransk	Takk	Siste side
Tysk	Utprøving	Siste side
Røverspråket	oversettelser	Siste side
Fransk	inspirasjon	Siste side